

Landsmøtet 2023: Vi utdanner Norge: Lærerrollen og laget rundt barn, unge og voksne

Barn og unges muligheter og utfordringer, og bevisstheten om hvilken rolle barnehagen og skolen spiller i deres liv og livssituasjon, har alltid vært en del av lærernes hverdag. Dette ble for alvor synliggjort gjennom en pandemi, tett fulgt av en historisk lang lærerstreik. I løpet av disse tre siste årene har det oppstått en bekymring overfor gruppen av barn og unge som er særlig sårbare, og under fjorårets lærerstreik ble bekymringen utvidet til å romme nærmest alle elever i skolen.

Nettopp derfor gikk lærerstreiken til tvungen lønnsnemnd: regjeringen mente den truet vitale samfunnsinteresser. Skoler ble stengt som følge av vårt streikeuttak, og elevene ble tilsynelatende overlatt til seg selv. Etter hvert som streiken skred frem, kunne det se ut som om laget rundt barn og unge forsvant, og at det var læreren som i siste instans ble den ansvarlige for barn og unges ve og vel.

Sentralstyret i Utdanningsforbundet ønsker derfor at landsmøtet diskuterer en sak om lærerrollen og laget rundt barn, unge og voksne. Et viktig formål i en slik landsmøtesak er å utvikle og tydeliggjøre Utdanningsforbundets politikk når det gjelder lærerrollen. Denne er i liten grad omtalt i Utdanningsforbundets politikkdokument *Vi utdanner Norge*. Her står det at *alle barn, unge og voksne skal ha rett til kvalifiserte lærere*, men vi konkretiserer i liten grad hva det innebærer å være en kvalifisert lærer. I en videreutvikling av vår politikk, sier vi at elevene skal ha *lærerutdannede lærere*. Dette må synliggjøres i *Vi utdanner Norge*. En slik presisering kan videre bidra til å trekke opp skillelinjer med hensyn til kompetanse, oppgaver og ansvar i forholdet mellom lærerrollen og laget rundt, og med det synliggjøre den rollen vi mener laget rundt barn, unge og voksne i utdanning skal ha.

Utdanningsforbundet mener det er behov for et godt lag rundt barn, unge og voksne i utdanning. Dette er blant annet synliggjort gjennom [våre tolv prinsipper for et helhetlig pedagogisk støttesystem](#) og i *Vi utdanner Norge*. Her står det at vi skal arbeide for *bedre samordning og samarbeid, og for at kompetanse fra andre yrkesgrupper brukes for å støtte barn, unge og voksnes utdanning*. Det er likevel ikke tydelig hvem

som skal inngå i laget rundt eller hvilket ansvar dette laget har. Utdanningsforbundets politikk om *Laget rundt barn, unge og voksne i utdanning* må derfor synliggjøre dette i større grad – da særlig sett sammen med omtale av lærerrollen.

Til diskusjon

Rammeplanen for barnehagen gir pedagogisk leder ansvaret for å *iverksette og lede det pedagogiske arbeidet, i tråd med godt faglig skjønn*. Herunder ligger *ansvaret for å lede arbeidet med planlegging, gjennomføring, dokumentasjon, vurdering og utvikling av arbeidet i barnegruppen*, samt veilede og sørge for at barnehageloven og rammeplanen oppfylles. Ut over dette henvender rammeplanen seg til alle ansatte, med en rekke oppgaver som sorterer under overskriften «Personalet skal». Dermed sidestilles ansatte uten utdanning med fagarbeidere og barnehagelærere når det kommer til å løse en rekke oppgaver.

Skolens formålsparagraf fremhever lærerens sentrale plass, hvor det er *gjennom det daglige møtet mellom elever og lærere at skolens brede formål blir realisert*. Det brede samfunnsmandatet forplikter læreren gjennom både fagplaner og overordnet del av læreplanverket. Samtidig som formålsparagrafen stiller tydelige krav og forventninger, har vi over tid sett at lærerrollen i skolen og i opplæringen er blitt svekket. Det er uklare ansvarsforhold mellom de som skal være faglig ansvarlig for opplæringen, de som skal hjelpe til i opplæringen og de som har andre oppgaver enn de rent pedagogiske oppgavene i skolen. Ansatte uten lærerutdanning får den særlig ansvarsfulle oppgaven som kontaktlærer, oppgaven med å gi

vurderinger og sette karakterer – og å bidra i utviklingen av nye læreplaner i et profesjonsfellesskap.

Tilknyttet ulike lovverk og ulike formål vil lærerrollen i barnehagen, grunnsopplæringen og voksenopplæringen nødvendigvis utøves ulikt. Ansvar og forpliktelsen overfor barn, unge og voksne vil likevel oppleves sammenfallende på mange områder. Som lærere i barnehage og skole er vi i tillegg forpliktet gjennom Lærerprofesjonens etiske plattform til aldri å unndra oss vårt profesjonelle ansvar: *Vår lojalitet ligger hos barnehagebarn og elever for å fremme deres beste.*

Diskusjonen om lærerrollen bør tydeliggjøre denne forpliktelsen, men samtidig trekke opp grensene for hva som ikke ligger til vårt mandat. Fagområder som spesialpedagogikk, sosialt arbeid og psykisk og fysisk helse vil være nærliggende å trekke frem her. Vi må tydeliggjøre hvilken kompetanse som ligger i lærerutdanningene, og dertil hvilke forventninger som kan knyttes til lærerrollen. Det må komme frem av en sak om lærerrollen at vi ikke ønsker å skyve eget ansvar over på andre, men heller at vi inviterer til samarbeid og anerkjenner at vi ikke kan eller bør bære dette ansvaret alene.

Spørsmål til diskusjon

1. Hvordan kan vi avgrense lærerens ansvar for barn, unge og voksne i utdanning uten å avskrive eller forskyve vårt profesjonelle ansvar?

- a. Hva trenger vi støtte til fra andre yrkesgrupper og profesjoner – i den enkelte barnehage og skole og gjennom ulike støttetjenester?

2. Hvordan skal vi omtale lærerens forhold til laget rundt barn, unge og voksne i utdanning?

- a. Er læreren en del av laget rundt barn, unge og voksne på linje med andre aktører, eller skal vi ha en særskilt rolle?
- b. Hvilke muligheter og begrensninger vil dette gi i vår profesjonsutøvelse?